Ongevraagd advies stadsdeelcommissie

Stadsdeel:	Nieuw-West
Portefeuille:	Opvang Kwetsbare Doelgroepen, Toezicht en Handhaving
Opgesteld door (leden commissie):	Danillo Janssen (D66)
Gericht aan:	Dagelijks bestuur
Datum commissievergadering:	25-8-2026
Datum dagelijks bestuur:	8-9-2026

Over ongevraagde adviezen: de toelichting op de verordening (art. 19) stelt dat de stadsdeelcommissie het DB ongevraagd kan adviseren. Deze adviezen kunnen ook de bevoegdheden van B&W en raad betreffen (toelichting art. 30), de twee organen aan wie de commissie niet direct adviseert. Als het ongevraagd advies de taken en verantwoordelijkheden betreft die B&W niet aan het DB heeft gemandateerd, geleidt het DB het ongevraagd advies via de betreffende wethouder door aan het college van B&W.

Ongevraagd advies stadsdeelcommissie:

Inleiding

Amsterdam is al eeuwenlang een stad die een veilige haven biedt aan mensen die bescherming of een nieuwe kans nodig hebben. De traditie van vooruitstrevend en mensgericht beleid kenmerkt de stad nog altijd. Tijdens de heroïne- en drugsproblematiek in de jaren tachtig behoorde Amsterdam tot de internationale voorlopers met een pragmatische aanpak, waarin zorg, begeleiding en leefbaarheid hand in hand gingen. Vanuit diezelfde maatschappelijke verantwoordelijkheid investeert Amsterdam ook vandaag in passende opvang en begeleiding voor kwetsbare inwoners. Deze verantwoordelijkheid is onder meer uitgewerkt in het Strategisch Huisvestingsplan Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen 2023–2027, waarin is gekozen voor de realisatie van acht vervangingslocaties voor beschermd wonen en twee nieuwe locaties. De voorgenomen woonvoorziening aan de Ditlaar 3–75 vormt één van deze vervangingslocaties en biedt plaats aan 39 bewoners.

De realisatie van een nieuwe woonvoorziening voor beschermd wonen raakt echter aan meer dan alleen de zorgopgave. Ook de ruimtelijke inpassing, de leefbaarheid van de omgeving, het maatschappelijk draagvlak en het vertrouwen van bewoners in de overheid spelen daarbij een belangrijke rol. D66 heeft zich in de afgelopen bestuursperiode in meerdere adviezen uitgesproken over deze samenhang, onder meer in de ongevraagde adviezen over het Delflandplein en het Dijkgraafplein. De door de gemeente voorgenomen verhuizing van 39 cliënten van perMens aan de Jan Rebelstraat, bij het Dijkgraafplein, naar de Ditlaar biedt een belangrijk moment om de lessen uit eerdere locaties daadwerkelijk toe te passen. Dat vraagt niet alleen om goede bedoelingen, 2 maar ook om afwegingen en keuzes die laten zien dat van eerdere ervaringen is geleerd. Vanuit die overtuiging is dit ongevraagde advies opgesteld.

Eerdere ervaringen in Nieuw-West

De afgelopen jaren is rond verschillende locaties in Nieuw-West steeds dezelfde discussie gevoerd. Enerzijds bestaat er brede erkenning voor de noodzaak om mensen met een psychiatrische aandoening, verslavingsproblematiek en/of andere complexe zorgvragen passende huisvesting en begeleiding te bieden. Anderzijds laten de ervaringen op onder meer het Delflandplein en Dijkgraafplein zien dat de vestiging van dergelijke voorzieningen grote gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid van een buurt wanneer locatiekeuze, beheer, toezicht en samenwerking onvoldoende op orde zijn.

Delflandplein

Het ongevraagde advies over het Delflandplein uit begin 2025 was niet uitsluitend gebaseerd op beleidsstukken, maar vooral op de ervaringen van de mensen die dagelijks met deze werkelijkheid werden geconfronteerd. In gesprekken met vrijwel alle ondernemers rondom het plein, medewerkers, beveiligers, VvE's en zorgprofessionals ontstond een genuanceerd beeld. Hoewel er veel waardering was voor het werk dat HVO Querido verrichtte, werd tegelijkertijd duidelijk dat de opeenstapeling van zware zorgvoorzieningen, gecombineerd met een tekort aan toezicht en handhaving, een steeds grotere druk legde op de leefbaarheid van de buurt. Ondernemers vertelden over bedreigingen, agressie en diefstal, medewerkers durfden na een avonddienst niet altijd alleen naar huis en VvE's zagen zich genoodzaakt op eigen kosten maatregelen te treffen om de veiligheid rond hun gebouwen te verbeteren. Deze signalen sloten aan bij de bevindingen uit het Veiligheidsplan Nieuw-West 2024–2026, waarin werd geconstateerd dat de problematiek rondom personen met onbegrepen gedrag in omvang en complexiteit was toegenomen en dat buurten met een hoge concentratie van kwetsbare doelgroepen steeds vaker onder druk kwamen te staan.

Deze ervaringen vormden de basis voor een reeks concrete aanbevelingen. Zo werd geadviseerd de signalen van ondernemers structureel te inventariseren, toezicht en handhaving zichtbaar op te schalen en aanvullende veiligheidsmaatregelen te onderzoeken. Daarnaast werd geadviseerd om woonlocatie De Rijswijk naar een alternatieve locatie buiten de buurt te verplaatsen en verdere concentratie van zware zorgvoorzieningen en kwetsbare doelgroepen rondom het Delflandplein te voorkomen. Een jaar later maakte HVO Querido bekend het voornemen te hebben om woonlocatie De Rijswijk op termijn te sluiten. Als één van de belangrijkste redenen voor de voorgenomen sluiting noemde HVO Querido de concentratie van voorzieningen voor mensen met een zware zorgvraag op en rond de Poeldijkstraat. Volgens de organisatie had deze concentratie geleid tot spanningen met omwonenden. HVO Querido wees er bovendien expliciet op dat de problematiek niet uitsluitend samenhing met de concentratie van voorzieningen, maar ook met de complexiteit van de doelgroep. De voorziening bood plaats aan 55 bewoners met gecombineerde gedrags- én verslavingsproblematiek. Volgens de organisatie leidde deze combinatie soms tot incidenten en gevoelens van onveiligheid voor omwonenden.

Dijkgraafplein

Het Dijkgraafplein maakte duidelijk dat de signalen uit het Delflandplein geen op zichzelf staande situatie waren. Ook hier bleek hoe groot de impact kan zijn wanneer in een relatief klein gebied meerdere voorzieningen samenkomen voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening, verslavingsproblematiek en andere complexe zorgvragen. In de directe omgeving bevinden zich verschillende zorginstellingen, waaronder perMens aan de Jan Rebelstraat, waar ongeveer 75 appartementen beschikbaar zijn voor beschermd verblijf. De gevolgen daarvan werden indringend zichtbaar in de brandbrief die bewoners van VvE Dijkgraafplein hadden opgesteld. Daarin werd niet gesproken over losse incidenten, maar over een structurele werkelijkheid waarin de leefbaarheid, veiligheid en sociale samenhang al langere tijd onder druk staan. Bewoners beschreven hoe zij dagelijks werden geconfronteerd met drugsgebruik, dealen, verward gedrag en gevoelens van onveiligheid. Volgens hen leidde de hoge concentratie van zorginstellingen voor cliënten met complexe psychiatrische en verslavingsproblematiek bovendien tot een aanzuigende werking van criminelen en verslaafde bekenden, terwijl toezicht, handhaving, herstel en doorstroming onvoldoende van de grond kwamen. De overlast bleef daardoor 3 ondanks vele meldingen voortduren en het vertrouwen in een structurele verbetering nam steeds verder af. Dat laatste geldt ook bij Bewonerscollectief Osdorp De Punt, dat zich al sinds september 2023 inzet voor de buurt.

De signalen uit de buurt vormden aanleiding voor een breed ongevraagd advies, waarin de zorgconcentratie in De Punt nadrukkelijk centraal stond. Daarin werd geconstateerd dat de wijk in toenemende mate functioneert als een onevenredige opvanglocatie voor de stad, met een hoge concentratie van voorzieningen voor mensen met een zware zorgvraag. Daarom werd geadviseerd een volledig en actueel register van alle zorglocaties in Amsterdam op te stellen, inclusief doelgroep, capaciteit en aanbieder, zodat beter inzicht ontstaat in de spreiding van beschermd wonen en andere maatschappelijke voorzieningen. Daarnaast werd gepleit voor een stedelijk spreidingsplan en een onafhankelijk onderzoek naar de mogelijkheden om zorginstellingen of afdelingen te herplaatsen wanneer de druk op de omgeving structureel onevenredig groot is geworden. Tegelijkertijd bevatte het advies voorstellen om de openbare ruimte te verbeteren, de veiligheid te versterken en de bestuurlijke regie op het gebied te intensiveren. De achterliggende gedachte was dat de problematiek alleen kan worden opgelost wanneer zorg, veiligheid en leefbaarheid in samenhang worden benaderd.

De zorgen namen daarna niet af. Toen bewoners opnieuw aangaven dat de overlast verder was toegenomen, werden aanvullende mondelinge vragen gesteld over onder meer de verantwoordelijkheid van zorginstellingen, de samenwerking tussen zorg, handhaving en politie en de maatregelen die worden genomen wanneer instellingen onvoldoende grip houden op cliënten die ernstige overlast veroorzaken. Ook werd nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de aanhoudende drugshandel, het verwarde gedrag in de openbare ruimte en de veiligheid van bewoners. Desondanks is het Dijkgraafplein nog altijd niet door de gemeente aangewezen als overlastgebied. Opmerkelijk genoeg is het plein ook niet meegenomen bij de recente uitbreiding van het bedelverbod naar zeventien extra gebieden. De nieuwe zorginstelling die zich aan de Schuitenhuisstraat zal vestigen, heeft tot op heden geen duidelijkheid gegeven over de exacte doelgroep die daar zal worden gehuisvest. Dat is opmerkelijk, omdat vanuit de buurt herhaaldelijk is verzocht om bij de invulling van de locatie rekening te houden met de reeds aanwezige zorgvraag in de omgeving. Ook Stichting Moedernetwerk Amsterdam, dat veel ouders en kinderen in Osdorp ondersteunt, heeft hiervoor nadrukkelijk aandacht gevraagd. Dit alles versterkt het gevoel onder bewoners dat participatie vooral een formele stap in het proces is en uiteindelijk nauwelijks invloed heeft op de besluitvorming. De overlast op en rondom dit plein houdt ondertussen onverminderd aan.

De Ditlaar

De ervaringen op zowel het Delflandplein als het Dijkgraafplein laten zien dat de maatschappelijke opgave van beschermd wonen niet los kan worden gezien van de manier waarop locaties worden gekozen, doelgroepen worden samengesteld en de omgeving wordt betrokken. Juist daarom is de voorgenomen verhuizing van perMens naar de Ditlaar meer dan een reguliere verplaatsing van een zorgvoorziening. Zij vormt een belangrijke toetssteen voor de vraag of de lessen uit eerdere locaties daadwerkelijk zijn vertaald naar nieuw beleid en een zorgvuldige uitvoering. Recentelijk heeft de GGD bovendien bekendgemaakt dat de Amsterdamse aanpak van crackoverlast vastloopt door gebrekkige regie, onder meer omdat stadsdelen en betrokken organisaties onvoldoende informatie met elkaar uitwisselen. Dit bevestigt het bredere beeld dat ook uit de ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein naar voren komt: niet alleen de aanpak van crackoverlast, maar ook de samenwerking rond andere woonzorgvoorzieningen schiet tekort. Zolang regie, informatie-uitwisseling en gezamenlijke verantwoordelijkheid onvoldoende zijn geborgd, blijven dezelfde knelpunten zich op verschillende locaties in de stad herhalen.

De keuze voor de Ditlaar moet allereerst worden bezien tegen de achtergrond van de acute situatie aan de Jan Rebelstraat. Uit de bestuurlijke voordracht blijkt dat de huurovereenkomst van deze locatie, waar op dat moment 115 kwetsbare Amsterdammers van perMens verbleven, per 11 juli 2026 zou eindigen. Na langdurige onenigheid met de vastgoedeigenaar moest daarom versneld vervangende huisvesting worden gevonden. Volgens de bestuurlijke voordracht zijn in de maanden daarvoor meerdere noodscenario's onderzocht. De mogelijkheid om het voormalige Greenstay-hotel aan de Ditlaar te gebruiken, diende zich pas recent aan en is vervolgens in zeer korte tijd onderzocht. De urgentie om te voorkomen dat bewoners zonder passende huisvesting komen te zitten is evident. Tegelijkertijd roept juist deze korte voorbereidingstijd de vraag op of alle 4 gevolgen voor de nieuwe omgeving voldoende diepgaand zijn onderzocht. Op de businesscase en daarmee op een belangrijk deel van de inhoudelijke onderbouwing rust bovendien geheimhouding. Daardoor is voor omwonenden en volksvertegenwoordigers slechts beperkt controleerbaar op basis van welke afwegingen de Ditlaar uiteindelijk als geschikte locatie is aangemerkt.

Urgentie en beschikbaarheid

Uit de verschillende bestuurlijke stukken ontstaat het beeld dat de keuze voor de Ditlaar in belangrijke mate is ingegeven door de combinatie van urgentie en beschikbaarheid. Het voormalige Greenstay-hotel kon op relatief korte termijn beschikbaar worden gemaakt, beschikt al over zelfstandige studio's en kan volgens de gemeente met beperkte aanpassingen worden ingericht voor beschermd wonen. Daarnaast sluit de locatie aan bij de ambitie uit het Strategisch Huisvestingsplan om beschermd wonen kleinschaliger te organiseren en beter over de stad te spreiden. Tegelijkertijd blijft in de openbaar beschikbare stukken grotendeels onduidelijk waarom juist deze locatie uiteindelijk als meest geschikt is aangemerkt. Door de geheimhouding op de businesscase is niet inzichtelijk welke alternatieven zijn afgewogen, welke selectiecriteria zijn gehanteerd en hoe de verschillende belangen uiteindelijk tegen elkaar zijn afgewogen.

Juist die beperkte inzichtelijkheid is relevant, omdat de locatiekeuze niet alleen een zorginhoudelijke, maar ook een ruimtelijke en maatschappelijke afweging betreft. De Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp en de Werkgroep Ditlaar 3, die

bewoners van Sloten en Nieuw Sloten vertegenwoordigt, plaatsen grote vraagtekens bij de geschiktheid van de locatie. Daarbij wordt gewezen op het kleinschalige karakter van Sloten, de ligging op de rand van het beschermd dorpsgezicht, het directe effect op de bewoners van het aangrenzende Nieuw Sloten en de nabijheid van het onlangs vernieuwde Belgiëplein waar de bewoners uit Sloten en Nieuw Sloten hun boodschappen doen. Gevreesd wordt dat een deel van de cliënten zich door deze winkelgebied zal verplaatsen, met een reëel risico op een toename van overlast, waaronder hinderlijk bedelen, winkeldiefstal en gevoelens van onveiligheid. Verder zijn de verkeersveiligheid, de parkeerdruk en de aanwezigheid van andere maatschappelijke voorzieningen in de omgeving van belang. Zo is er om de hoek bij de Ditlaar een basisschool voor speciaal onderwijs met 100 leerlingen, die binnenkort uitgebreid gaat worden. Een deel van deze kinderen komt zelf naar school, lopend, met de fiets of met de bus en de bushalte bevindt zich pal voor de deur van het pand aan de Ditlaar. Daarnaast is er in Sloten een grote speeltuin, en in Nieuw Sloten een kleinere, waar dagelijks veel kinderen uit de directe omgeving komen. En dagelijks fietsen honderden kinderen uit de omgeving (Sloten, Nieuw Sloten, De Aker en Badhoevedorp) door Sloten en Nieuw Sloten naar school in Amsterdam en voor hun trainingen en sportwedstrijden naar Sportpark Sloten (voetbal, hockey, wielrennen, turnen, rugby, handbal). Ook zijn er twee begraafplaatsen in Sloten waarvan er een pal achter het pand aan de Ditlaar ligt: hier komen 3.500 bezoekers per jaar, waaronder veel ouderen. En als laatste: er zijn drie tuinparken in Sloten (Eigen Hof, VAT, Lissabon) waarvan de ingang van Eigen Hof direct tegenover het pand aan de Ditlaar ligt. Hierdoor bestaat een reëel risico dat ook deze recreatieve voorzieningen en hun bezoekers worden geconfronteerd met overlast, drugsgebruik en gevoelens van onveiligheid. Hoewel deze bezwaren onderdeel zijn van de lopende besluitvorming en niet zonder meer als vaststaand kunnen worden beschouwd, maken zij wel duidelijk dat de locatiekeuze door vrijwel de hele omgeving, dwz de bewoners van Sloten en Nieuw Sloten, anders wordt beoordeeld dan in de bestuurlijke stukken naar voren komt.

Doelgroep

Verder bieden de stukken slechts beperkt inzicht in de toekomstige bewonersgroep. Juist de ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein laten zien dat de samenstelling van de doelgroep van grote invloed kan zijn op zowel het herstelklimaat binnen een woonvoorziening als de leefbaarheid van de omgeving. Hoewel wordt beschreven dat de locatie bedoeld is voor mensen met psychische, psychosociale en/of verslavingsproblematiek die tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen, blijft onduidelijk welke cliënten daadwerkelijk naar de Ditlaar zullen verhuizen en hoe de bewonersgroep zal worden samengesteld. Daarmee blijft ook onduidelijk op welke wijze wordt voorkomen dat opnieuw een concentratie ontstaat van bewoners met de meest complexe gecombineerde problematiek. Ook de term ‘kleinschalig’ die door de gemeente voor de beoogde doelgroep van 39 personen wordt gehanteerd roept veel vragen op. Kleinschalig is namelijk niet een groep van 39 personen 5 maar volgens de definitie van overheidsinstanties een groep van 6-10 (max 12) personen. Juist van het ruim twintig pagina's tellende document waarin de gemeente vragen uit de omgeving beantwoordt, mocht meer duidelijkheid worden verwacht. In plaats daarvan blijven veel antwoorden algemeen geformuleerd en wordt op fundamentele vragen slechts beperkt of niet concreet ingegaan.

Participatieproces

Niet alleen de locatiekeuze, maar ook het gevolgde participatieproces is een terugkerend punt van discussie. Hoewel de gemeente spreekt van een zorgvuldig participatietraject, stellen de Werkgroep Ditlaar 3 en de Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp dat de mogelijkheden voor daadwerkelijke inspraak vooraf er niet zijn geweest. Voor het locatieonderzoek naar de Ditlaar door een onafhankelijk bureau is geen enkele bewoner of de Dorpsraad benaderd. De omgeving werd pas betrokken nadat de locatiekeuze in feite al was gemaakt, waardoor de participatie zich grotendeels beperkt tot de uitvoering en het beheer van de voorziening. Daarnaast wordt gewezen op de timing van de procedure, die grotendeels samenviel met de vakantie- en recesperiode. Daardoor hebben bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zich volgens hen onvoldoende kunnen organiseren om hun zienswijzen naar voren te brengen. Mede als reactie hierop is de Werkgroep Ditlaar 3 opgericht, die inmiddels namens honderden omwonenden optreedt. Tijdens de bewonersbijeenkomst van 9 juli ontstond overigens discussie over de inrichting van het participatieproces. Pas nadat de Werkgroep, gesteund door de bijna 200 aanwezige bewoners, aandrong op een centrale presentatie en een plenaire vergadering, werd de opzet van de bijeenkomst aangepast. Deze ontwikkelingen versterken het beeld dat een groot deel van de omgeving zich onvoldoende betrokken voelt bij de besluitvorming en zet het vertrouwen in een zorgvuldig participatieproces onder druk.

Randvoorwaarden zonder concrete borging

Het Dagelijks Bestuur heeft voor de Ditlaar verschillende randvoorwaarden geformuleerd op het gebied van beheer, toezicht, communicatie, dagbesteding, monitoring en samenwerking met perMens. Helaas is het document met de instemming en voorwaarden van het Dagelijks Bestuur geheim. De marginaal benoemde voorwaarden van het Dagelijks Bestuur komen sterk overeen met aanbevelingen die eerder zijn gedaan in de ongevraagde adviezen over het Delflandplein en het Dijkgraafplein. Dat is een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd laten juist die locaties zien dat het in de praktijk herhaaldelijk op deze punten tot op de dag van vandaag misgaat. In de huidige stukken wordt wel benoemd dat aan deze randvoorwaarden moet worden voldaan, maar blijft grotendeels onduidelijk hoe hier concreet invulling aan wordt gegeven, wie waarop aanspreekbaar is en hoe de naleving wordt gemonitord. Bovendien ontbreekt in de bestuurlijke stukken vrijwel iedere reflectie op de ervaringen bij vergelijkbare locaties in Nieuw-West. Nergens wordt ingegaan op de vraag waarom vergelijkbare randvoorwaarden op het Delflandplein en het Dijkgraafplein onvoldoende hebben voorkomen dat hardnekkige problemen ontstonden of bleven bestaan. Daarmee is op dit moment onvoldoende aannemelijk gemaakt dat de Ditlaar locatie wezenlijk anders zal worden georganiseerd dan eerdere locaties in Nieuw-West.

Daar komt bij dat de Ditlaar niet op zichzelf staat, maar onderdeel uitmaakt van een omgeving waarin zich inmiddels al meerdere maatschappelijke voorzieningen bevinden. Aan de Anderlechtlaan zijn onder meer een opvangvoorziening voor 60 ongedocumenteerden en een opvanglocatie voor 200 Oekraïense ontheemden van HVO Querido gevestigd. Daarnaast bevindt zich in de omgeving een locatie van Cordaan en is in Sloten een opvang voor 80 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) gevestigd. Verder zijn in het nabijgelegen Mercure hotel 164 asielzoekers geplaatst en in het Corendon hotel 150. Al deze voorzieningen vervullen een belangrijke maatschappelijke functie en bieden kwetsbare doelgroepen een veilige en zo rustig mogelijke omgeving voor opvang, begeleiding en herstel. Juist omdat in de omgeving al meerdere kwetsbare doelgroepen worden opgevangen en begeleid, is een zorgvuldige afweging van nieuwe voorzieningen des te belangrijker. De stadsdeelcommissie acht het daarom onwenselijk om op korte afstand opnieuw een woonvoorziening te realiseren voor mensen met een combinatie van ernstige psychiatrische, psychosociale en verslavingsproblematiek.

Scenario A

Hierbovenstaande analyse biedt op dit moment onvoldoende vertrouwen dat de woonvoorziening aan de Ditlaar op een wezenlijk andere wijze zal worden ingericht en beheerd dan vergelijkbare locaties in Nieuw-West. Hoewel de maatschappelijke noodzaak van beschermd wonen buiten kijf staat, is onvoldoende inzichtelijk waarom juist deze locatie geschikt is, hoe de lessen uit eerdere locaties concreet zijn vertaald naar de uitvoering en op welke wijze herhaling van eerdere knelpunten wordt voorkomen. Daar komt bij dat de voorgenomen verhuizing zich ook juridisch in een kwetsbare positie bevindt. Het huidige planologische gebruik van het pand is shortstay waarbij alleen tijdelijke bewoning (tot max 6 maanden) is toegestaan ivm de geldende veiligheidsregels rond de hogedrukgasleiding die voor het pand onder de Ditlaar loopt. Hierdoor is voor beschermd wonen een omgevingsvergunning noodzakelijk is. De bestuurlijke voordracht erkent bovendien dat bezwaar- en beroepsprocedures ertoe kunnen leiden dat niet tijdig een onherroepelijke vergunning wordt verkregen. De ligging van de Ditlaar in een woonwijk onderscheidt zich bovendien door de directe nabijheid van meerdere scholen, sportverenigingen en andere voorzieningen die dagelijks door veel kinderen en gezinnen worden bezocht.

Advies 1 – Heroverweeg de invulling van de locatie aan de Ditlaar en onderzoek in overleg met perMens of een alternatieve locatie voor hun cliënten beter aansluit bij zowel de zorgopgave als de kenmerken van de omgeving.

De Ditlaar is naar het oordeel van de stadsdeelcommissie onvoldoende geschikt voor een woonvoorziening voor mensen met een combinatie van ernstige psychiatrische, psychosociale en verslavingsproblematiek. De ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein laten zien dat juist deze doelgroep, ondanks intensieve begeleiding, een aanzienlijke impact kan hebben op de directe leefomgeving. Gelet op de ligging van de Ditlaar, de beperkte ruimtelijke onderbouwing, de aanwezige maatschappelijke voorzieningen en de juridische onzekerheden adviseert de stadsdeelcommissie af te zien van deze invulling van de locatie en op zoek te gaan naar een alternatieve locatie. Daarbij verdienen locaties buiten woonwijken nadrukkelijk de voorkeur, zoals in Westpoort. De vrijkomende locatie van Race Planet aan de Herwijk kan daarbij als mogelijke optie worden onderzocht, gelet op de ligging op een bedrijventerrein en de afstand tot woonbebouwing, scholen en andere maatschappelijke voorzieningen. Belangrijk om te vermelden:

omwonenden zette zich niet in algemene zin tegen maatschappelijke voorzieningen en beschermd wonen. Uit gesprekken met de omgeving blijkt juist dat er begrip bestaat voor de huisvesting van andere doelgroepen, zoals economisch daklozen, vrouwen uit de maatschappelijke opvang, statushouders of asielzoekers. De zorgen richten zich specifiek op de voorgenomen huisvesting van mensen met een combinatie van ernstige psychiatrische, psychosociale en verslavingsproblematiek op deze locatie, mede in het licht van de ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein.

Advies 2 - Ontwikkel helder beleid en een objectief afwegingskader met duidelijke richtlijnen voor nieuwe woonzorgvoorzieningen

Verder blijkt uit het Vragen en Antwoorden document van Directie Maatschappelijke Voorzieningen dat de gemeente momenteel geen vastgestelde richtlijnen hanteert voor o.a. afstandsnormen tot bijvoorbeeld scholen, speelplekken en andere voorzieningen. Iedere locatie wordt afzonderlijk beoordeeld. Hoewel maatwerk noodzakelijk blijft, leidt het ontbreken van duidelijk beleid (stedelijk en landelijk) en een objectief afwegingskader tot onduidelijkheid over de criteria die de gemeente hanteert bij de keuze voor nieuwe woonzorgvoorzieningen. De stadsdeelcommissie adviseert daarom om voorzieningen voor beschermd wonen niet langer in of naast woonwijken te plaatsten maar juist ver weg daarvan. Als voorbeeld kan het Deense initiatief ‘Scheve Huizen’ dienen dat deze cliënten opvangt in kleine units in een prikkelarme omgeving, op gepaste afstand van woonwijken. Meerdere gemeenten in Nederland passen dit concept al toe of zijn voornemens dit te doen. Het is van zwaarwegend belang om een transparant beoordelingskader op te stellen, waarin wordt vastgelegd welke ruimtelijke, maatschappelijke en veiligheidsaspecten bij de locatiekeuze worden betrokken. Daarbij kan onder meer worden gekeken naar de aanwezigheid van scholen, kinderopvang, sportvoorzieningen, speelplekken, bestaande zorgvoorzieningen, de aard van de doelgroep en de leefbaarheid 7 van de omgeving. Een dergelijk kader vergroot de voorspelbaarheid van besluitvorming en draagt bij aan een zorgvuldige belangenafweging.

Scenario B

Hoewel de stadsdeelcommissie de voorkeur geeft aan scenario A, acht zij het van belang om ook aanbevelingen mee te geven voor het geval perMens alsnog intrekt aan de Ditlaar. In dat geval zijn aanvullende voorwaarden noodzakelijk om de risico's voor bewoners, omwonenden en de leefbaarheid zoveel mogelijk te beperken. De onderstaande aanbevelingen zijn echter niet uitsluitend relevant voor de Ditlaar, maar bieden ook handvatten voor andere woonzorgvoorzieningen in Nieuw-West waar de balans tussen zorg, veiligheid en leefbaarheid onder druk staat.

Advies 3 - Ontwikkel een objectief toetsingskader voor het functioneren van de woonvoorziening

Uit het document Vragen en Antwoorden blijkt dat de gemeente geen criteria hanteert om te beoordelen wanneer een woonvoorziening als geheel onvoldoende functioneert. Wel bestaat de mogelijkheid om individuele bewoners over te plaatsen wanneer zij zich herhaaldelijk niet aan afspraken houden, maar het blijft onduidelijk welke maatregelen worden genomen wanneer de locatie als geheel structureel leidt tot overlast of onvoldoende beheersbaar blijkt. De stadsdeelcommissie adviseert daarom om vooraf objectieve evaluatie- en interventiecriteria vast te stellen. Daarbij dient niet alleen te worden bepaald wanneer sprake is van een goed functionerende voorziening, maar ook welke vervolgstappen worden gezet wanneer structurele overlast, veiligheidsproblemen of een onevenredige belasting van de leefomgeving ontstaan. Daarmee ontstaat vooraf duidelijkheid voor bewoners, omwonenden, de zorgaanbieder en de gemeente. Hiermee wordt ook voorkomen dat problemen zich jarenlang kunnen opstapelen, zoals bij woonlocatie De Rijswijk is gebleken.

Advies 4 - Stel een duidelijke escalatieladder vast voor overlastgevend gedrag van cliënten

Uit het document Vragen en Antwoorden blijkt dat er binnen Beschermd Verblijf afspraken bestaan over de aanpak van overlastgevend gedrag en de mogelijkheid om cliënten in bepaalde gevallen over te plaatsen. Tegelijkertijd blijft voor omwonenden en andere betrokkenen onduidelijk hoe deze escalatieladder eruitziet, wanneer welke maatregelen worden ingezet en wie daarover besluit. De ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein laten zien dat bestaande afspraken in de praktijk niet voldoende zijn gebleken om langdurige overlast te voorkomen. De stadsdeelcommissie adviseert daarom om deze werkwijze vooraf inzichtelijk te maken. Daarbij dient duidelijk te worden beschreven welke interventies perMens, de gemeente en ketenpartners kunnen inzetten, wanneer wordt

opgeschaald, onder welke omstandigheden een cliënt kan worden overgeplaatst en hoe omwonenden worden geïnformeerd.

Advies 5 – Versterk het toezicht in de directe omgeving van de woonvoorziening

De ervaringen op onder meer het Dijkgraafplein en Delflandplein laten zien dat veel overlast zich niet binnen de woonvoorziening voordoet, maar juist in de directe omgeving. Dit omdat de bewoners vrij in-en-uit mogen lopen. Buiten het terrein van de zorginstelling hebben zorgaanbieders vaak beperkt zicht op wat zich afspeelt, terwijl juist daar overlast, dealen, verward gedrag en gevoelens van onveiligheid prevaleren. De stadsdeelcommissie adviseert daarom om perMens meer verantwoordelijkheid te geven voor actief toezicht in de directe omgeving van de woonvoorziening. Dit betekent dat medewerkers op momenten zichtbaar aanwezig zijn in de buurt, regelmatig rondes lopen buiten het eigen terrein en actief signaleren waar problemen ontstaan. Deze inzet dient onderdeel uit te maken van de afspraken tussen perMens, de gemeente, handhaving en de politie, zodat niet pas wordt gehandeld nadat meldingen of incidenten zich hebben voorgedaan.

Advies 6 – Versnel stedelijk de zoektocht naar prikkelarme opvanglocaties voor mensen met complexe problemen op het gebied van verslaving en/of mentale gezondheid die structureel overlast veroorzaken in wijken.

In het coalitieakkoord staat vermeld dat de stad opnieuw wil kijken naar prikkelarme opvanglocaties voor mensen met complexe problemen op het gebied van verslaving en/of mentale gezondheid. Daarbij wordt expliciet verwezen naar het Deense concept Skaeve Huse (Scheve Huizen). De stadsdeelcommissie onderschrijft deze ambitie. De ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein laten zien dat een reguliere woonwijk niet voor iedere cliënt met zeer complexe psychiatrische en verslavingsproblematiek de meest passende omgeving is. De praktijk laat zien dat dit niet alleen het herstel van deze cliënten kan bemoeilijken, maar ook langdurig kan leiden tot ernstige overlast, veiligheidsproblemen en een afnemende leefbaarheid in de omgeving. Juist daarom is het noodzakelijk om de ontwikkeling van prikkelarme woon- en opvanglocaties, op gepaste afstand van woonwijken, met prioriteit ter hand te nemen. De stadsdeelcommissie adviseert daarom om de ontwikkeling van prikkelarme woon- en opvanglocaties te versnellen en daarbij, naast Skaeve Huse, ook andere nationale en internationale voorbeelden te betrekken die aantoonbaar bijdragen aan herstel, veiligheid en een betere balans tussen zorg en leefbaarheid.

Dit advies is niet geschreven vanuit een tegenstelling tussen zorg en leefbaarheid. Integendeel. D66 onderschrijft het belang van goede opvang en begeleiding voor mensen die dat hard nodig hebben. Juist daarom vinden wij dat nieuwe woonvoorzieningen alleen kunnen slagen wanneer ook de omgeving vanaf het begin serieus wordt genomen. De ervaringen op het Delflandplein en het Dijkgraafplein laten zien dat de gevolgen van een onvoldoende doordachte locatiekeuze en onvoldoende geborgd beheer jarenlang kunnen doorwerken. Op beide locaties ervaren bewoners tot op de dag van vandaag nog altijd ernstige overlast en onveiligheid. Wij hopen dat deze ervaringen niet opnieuw worden genegeerd, maar daadwerkelijk worden betrokken bij de besluiten die nu voorliggen.

Indieners:

Janssen (D66) Boon (GoedBeterWest!) Spijker (CDA) Costello (SP) Van Knippenberg (VVD) Van De Visse (BIJ1) Güdük (DENK) Louisa (CU)

Reactie DB op ongevraagd advies stadsdeelcommissie:

De stemming over de ongevraagde adviezen is als volgt:

Advies 1: 11 voor (D66, VVD, , CU, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 5 tegen (PRO); aangenomen
Advies 2: 11 voor (D66, VVD, CU, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 5 tegen (PRO); aangenomen
Advies 3: 16 voor (D66, VVD, CU, PRO, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 0 tegen; unaniem aangenomen
Advies 4: 16 voor (D66, VVD, CU, PRO, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 0 tegen; unaniem aangenomen
Advies 5: 16 voor (D66, VVD, CU, PRO, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 0 tegen; unaniem aangenomen
Advies 6: 16 voor (D66, VVD, CU, PRO, BIJ1, Denk, GBW!, CDA), 0 tegen; unaniem aangenomen

Reactie van het DB op de aangenomen ongevraagde adviezen:

Advies 1 – De stadsdeelcommissie verzoekt het Dagelijks Bestuur om het College van B&W op te roepen de invulling van de locatie aan de Ditlaar te heroverwegen en in overleg met perMens te onderzoeken of een alternatieve locatie voor hun cliënten beter zou aansluiten bij zowel de zorgopgave als de kenmerken van de omgeving.

Het dagelijks bestuur zal het advies doorgeleiden naar het college van B&W. Het dagelijks bestuur houdt echter vast aan het tijdens de commissievergadering uitgebrachte negatieve pre-advies.

Amsterdam heeft een grote opgave om mensen met een psychische aandoening, verslavingsproblematiek en/of andere complexe zorgvragen passende huisvesting en begeleiding te bieden. De wachtlijsten zijn lang, er staan bijna 1400 mensen op de wachtlijst voor Beschermd Verblijf. Ook Nieuw-West heeft hierin een verantwoordelijkheid.

Voor de toekomstige bewoners wordt de locatie als passend gezien. Zij hebben baat bij een rustige woonomgeving, met veel groen en natuur in de buurt. De verwachting is dat deze omgeving kan bijdragen aan herstel, rust en welbevinden.

Het dagelijks bestuur heeft op 5 juni 2026 positief geadviseerd over het gebruik van deze locatie voor deze doelgroep. Dat advies was onder meer gebaseerd op de kleinschaligheid van de voorziening en op de kenmerken en draagkracht van de buurt. Ook is relevant dat er rond de huidige locatie aan de Jan Rebelstraat sprake is van leefbaarheidsproblemen. Die problemen hangen samen met een stapeling van grootschalige voorzieningen in een kwetsbare buurt. Door een deel van de bewoners van de Jan Rebelstraat te verplaatsen naar een kleinschaligere en meer passende woonomgeving, kan de druk op de omgeving van de Jan Rebelstraat afnemen. Daarmee sluit dit besluit juist aan bij wat de stadsdeelcommissie eerder aan het dagelijks bestuur heeft gevraagd: haal druk weg bij gebieden zoals het Dijkgraafplein en het Delflandplein, en zoek naar kleinschaligere alternatieven.

Het dagelijks bestuur begrijpt dat de stadsdeelcommissie aandacht vraagt voor een evenwichtige spreiding van opvanglocaties in de stad. Dat is een belangrijk onderwerp. In dit geval gaat het om een kleinschalige voorziening, op een locatie die zorgvuldig passend wordt geacht.

Tot slot is de beschikbaarheid van geschikte locaties voor opvang in Amsterdam zeer beperkt. Op dit moment zijn er geen alternatieve locaties beschikbaar die op korte termijn kunnen worden ingezet.

Advies 2 - De stadsdeelcommissie verzoekt het Dagelijks Bestuur om het College van B&W op te roepen helder beleid te ontwikkelen in de vorm van een objectief afwegingskader met duidelijke richtlijnen voor nieuwe woonzorgvoorzieningen.

Het dagelijks bestuur zal het advies doorgeleiden naar het college van B&W. De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van beleid voor opvang- en woonzorgvoorzieningen ligt bij het college van B&W. Ook het vaststellen of aanpassen van een afwegingskader valt onder de verantwoordelijkheid van het college.

Het dagelijks bestuur begrijpt de wens om duidelijkheid te hebben over de afweging bij nieuwe woonzorgvoorzieningen. Het is belangrijk dat bewoners, stadsdelen, zorgaanbieders en andere betrokkenen weten welke punten worden meegewogen bij de keuze voor een locatie. Op dit moment bestaat er al stedelijk beleid voor nieuwe woonzorgvoorzieningen. Dit beleid is vastgelegd in een richtlijnen programma van eisen. Daarin staat aan welke voorwaarden een locatie en de omgeving moeten voldoen. Deze richtlijnen zijn bewust op hoofdlijnen opgesteld. De praktijk laat namelijk zien dat elke locatie anders is en ook doelgroepen (bewoners) verschillen. Daarom blijft maatwerk nodig.

Het dagelijks bestuur onderschrijft echter niet de onderbouwing van dit advies. Die onderbouwing gaat ervan uit dat woonzorgvoorzieningen per definitie niet in woonwijken zouden passen. Het dagelijks bestuur deelt dat uitgangspunt niet. Het dagelijks bestuur is van mening dat woonzorgvoorzieningen, onder de juiste voorwaarden en met passende begeleiding, goed kunnen functioneren in woonwijken. Amsterdam heeft meerdere locaties voor Beschermd Wonen die goed functioneren in woonwijken, zonder structurele overlast. Daarom is het niet terecht om woonzorgvoorzieningen in woonwijken op voorhand uit te sluiten. Het doet ook geen recht aan Amsterdammers die ondersteuning nodig hebben en tegelijk gewoon onderdeel willen zijn van de stad. Ook zij hebben recht op een passende woonplek.

Advies 3 - Ontwikkel een objectief toetsingskader voor het functioneren van de woonvoorziening.

De bevoegdheid voor het ontwikkelen en vaststellen van een toetsingskader voor woonvoorzieningen ligt bij het college van B&W. Het dagelijks bestuur stelt zo'n toetsingskader niet zelf vast. Het dagelijks bestuur zal dit advies daarom doorgeleiden naar het college van B&W.

Het dagelijks bestuur ondersteunt de strekking van dit advies. Het dagelijks bestuur begrijpt de wens om vooraf duidelijker te maken hoe het functioneren van een woonvoorziening wordt gevolgd en beoordeeld. Dat is belangrijk voor omwonenden, bewoners van de voorziening, de zorgaanbieder en andere betrokken partijen. Daarbij geldt wel dat maatwerk nodig blijft. Elke locatie is anders. Ook elke buurt heeft eigen kenmerken en aandachtspunten. Een toetsingskader kan helpen om vooraf duidelijkheid te geven, maar moet genoeg ruimte laten voor een aanpak die past bij de specifieke locatie en omgeving.

In de praktijk wordt het functioneren van een individuele woonvoorziening gevolgd via een begeleidingscommissie. In deze commissie worden ervaringen van omwonenden en andere betrokkenen besproken. Op basis daarvan kunnen afspraken worden gemaakt en maatregelen worden genomen.

Advies 4 - Stel een duidelijke escalatieladder vast voor overlastgevend gedrag van cliënten.

De bevoegdheid voor het vaststellen van stedelijke afspraken over het omgaan met overlastgevend gedrag van cliënten of het niet naleven van regels ligt bij het college van B&W. Het dagelijks bestuur zal dit advies daarom doorgeleiden naar het college van B&W.

Het dagelijks bestuur ondersteunt de strekking van dit advies. Duidelijke afspraken over gedrag, opvolging en eventuele opschaling zijn belangrijk voor bewoners, omwonenden, de zorgaanbieder en andere betrokken partijen. Daarbij sluit het advies aan op bestaand stedelijk beleid. Er zijn al stedelijke afspraken over hoe wordt gehandeld als een cliënt zich niet houdt aan de afspraken die gelden binnen een woonzorgvoorziening. Deze afspraken zijn openbaar beschikbaar via de website van de gemeente. Als een cliënt in zorg is bij een zorgaanbieder, is er sprake van een zorgovereenkomst. In die overeenkomst staan de rechten en plichten van de zorgaanbieder en de cliënt. Daarnaast stelt de zorgaanbieder huisregels vast voor de locatie. Deze huisregels maken duidelijk welk gedrag wordt verwacht en wat er gebeurt als afspraken niet worden nageleefd.

Advies 5 – Versterk het toezicht in de directe omgeving van de woonvoorziening.

Het dagelijks bestuur neemt dit advies over als ondersteuning van het huidige beleid.

De primaire verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte ligt bij de gemeente. Toezicht en handhaving in de openbare ruimte zijn niet de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder. De zorgaanbieder is wel verantwoordelijk voor goede begeleiding van de bewoners, duidelijke huisregels en een goed aanspreekpunt voor de omgeving.

Na opening zal het stadsdeel de situatie in de directe omgeving nauwlettend volgen. Als daar aanleiding toe is kan bijgestuurd worden. Dat kan bijvoorbeeld met aanvullende maatregelen op het gebied van toezicht, handhaving of beveiliging.

Ook wordt contact gelegd met partijen in de directe omgeving. Denk aan scholen, de uitvaartonderneming,

sportverenigingen en ondernemers. Met hen worden specifieke vragen, zorgen en belangen besproken.

Advies 6 – Versnel stedelijk de zoektocht naar prikkelarme opvanglocaties voor mensen met complexe problemen op het gebied van verslaving en/of mentale gezondheid die structureel overlast veroorzaken in wijken.

De bevoegdheid voor het zoeken naar en realiseren van stedelijke opvanglocaties ligt bij het college van B&W. Het dagelijks bestuur kan deze locaties niet zelf aanwijzen of realiseren. Het dagelijks bestuur zal het advies daarom doorgeleiden naar het college van B&W. Het dagelijks bestuur ondersteunt de strekking van dit advies.